

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 9. juuni 2022
(OR. fr)

9923/22

SOC 367
EMPL 247

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Ukraina põgenike ajutise kaitse sotsiaalmeetmed – Eesistujariigi suunisdokument

---

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud teemat käsitlev eesistujariigi suunav märkus nõukogu (EPSCO) 16. juuni 2022. aasta istungi lõunalauaarutelu jaoks.

EPSCO nõukogu (tööhõive ja sotsiaalpoliitika)

Luxembourg, 16. juuni 2022

Ukraina põgenike ajutise kaitse sotsiaalmeetmed

Alates Venemaa Ukraina-vastase agressiooni algusest on Euroopa Liit ja liikmesriigid täielikult pühendunud sellele, et tagada olukorra tõsidusele vastav reageerimine. Alates 24. veebruarist 2022 on Euroopa Ülemkogu selle agressiooni kõige karmimalt hukka mõistnud ning kutsunud üles kiiresti ja konkreetselt reageerima¹.

Euroopa Liit on Venemaa vastu suunatud meetmete ja sanktsioonidega näidanud suurt reageerimisvõimet ning liikmesriigid on olnud solidaarsed, võttes vastu rohkem kui 6 miljonit sõja eest põgenevat inimest, kellest 90 % on naised ja lapsed. Rohkem kui 3,5 miljonit inimest võeti vastu Poolas või läbi Poola. ÜRO pagulaste ülemvoliniku hinnangul on Ukrainasse tagasi pöördunud 2,1 miljonit ukrainlast. Rändevoog piiril on stabiliseerumas² ning Ukrainasse tagasipöördumine on alates 10. maist suurem kui ELi sisenevate inimeste arv. Registreeritud liikumised on nüüd võrreldavad eelmiste aastate omadega.

---

¹ Dok 1/22.

² ÜRO pagulaste ülemvoliniku andmetel on alates 24. veebruarist 2022 Ukrainasse tagasi pöördunud hinnanguliselt üle 2,1 miljoni ukrainlase (<https://data.unhcr.org/fr/situations/ukraine>).

Käivitatud algatused

3. märtsil võttis Euroopa Liidu Nõukogu ühehäälselt vastu otsuse käivitada viivitamata mehhanism, mis on ette nähtud 2001. aasta direktiivis miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral³. Ajutise kaitse staatusega on tagatud kohene kaitse ja õigused, sealhulgas elamisõigus, juurdepääs tööturule, juurdepääs eluasemele, sotsiaalabi, arstiabi, laste juurdepääs haridusele, saatjata alaealiste õigus seaduslikule eestkostele ja õigus elatusvahenditele. Euroopa Komisjon valmistab praegu ette praktilisi suuniseid tööturule integreerimist, kutseharidust ja -koolitust ning täiskasvanuharidust käsitleva teatise vormis.

Selle mehhanismi selgitamiseks ja liikmesriikidele parima võimaliku toetuse pakkumiseks võttis Euroopa Komisjon 23. märtsil vastu teatise ajutise kaitse rakendamise tegevussuuniste kohta⁴. Kõnealuses teatises antakse suuniseid, mis puudutavad direktiivi kohaldamisala, laste, eelkõige saatjata laste eest hoolitsemise korda, vaba liikumist ning registreerimist ja teavitamist. Loodi ka solidaarsusplatvorm, et koordineerida operatiivset reageerimist liikmesriikide vahel ja hõlbustada asjakohaste ELi vahendite kasutuselevõtmist.

---

³ Direktiiv 2001/55/EÜ.

⁴ Dok 7439/22.

Liikmesriikide ühine prioriteet on aidata Ukraina pagulastel liikmesriikides integreeruda ja eelkõige tööturule siseneda. Seega on EL võtnud kasutusele rahalisi vahendeid,⁵ hõlbustanud kutsekvalifikatsioonide tunnustamist⁶ ja taganud õiguse kutseõppele juurdepääsuks, et hõlbustada pagulaste integreerimist tööturule, sõltuvalt ettevõtete vajadustest selles liikmesriigis, kuhu nad on elama asunud, nagu on ette nähtud ajutise kaitse direktiivis.

Alates ajutise kaitse aktiveerimisest on registreeritud 2,8 miljonit kaitse saajat.

Paralleelselt selle mehhanismi käivitamisega kinnitas komisjon taas oma pühendumust Ukraina ümberasustatud elanikkonnale, võttes 8. märtsil vastu teatise Euroopa solidaarsuse kohta Ukraina pagulaste ja sõjapõgenikega⁷. Euroopa Liit teeb samuti tööd selle nimel, et võtta kasutusele mitmesugused rahalised vahendid Ukraina rahastamisvajadustele vastamiseks ja valmistada ette riigi ülesehitamist^{8,9}.

---

⁵ Algatuse „ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas“ (CARE) raames keskenduti kehtivates määrustes tehtavates muudatustes liikmesriikidele suurema paindlikkuse andmisele, et võtta kiiresti kasutusele programmitöö perioodi 2014–2020 kasutamata vahendid, eeskätt Euroopa Sotsiaalfond (ESF).

⁶ Näiteks 5. aprilli 2022. aasta soovitus (EL) 2022/554 Venemaa sissetungi tõttu Ukrainast põgenevate inimeste kvalifikatsiooni tunnustamise kohta või komisjoni teatis „Oskustöölise ja andekate inimeste meelitamine ELi“ (ST 8556/22).

⁷ Dok 7027/22.

⁸ Muudetud ettepanek: määrus, millega muudetakse määrust (EL) nr 1303/2013 ja määrust (EL) nr 223/2014 seoses REACT-EU vahenditest tehtavate eelmaksete suurendamisega.

⁹ 18. mai 2022. aasta teatis (COM (2022) 233 final) „Ukraina abistamine ja ülesehitamine“.

Nende meetmete järelmeetmena on Euroopa antava abi tegevuskavaks siseministrite 28. märtsi erakorralisel kohtumisel esitletud kümnepunktiline tegevuskava konfliktipiirkonnast põgenevate inimeste vastuvõtu paremaks koordineerimiseks Euroopas.

Haavatavate inimeste vastuvõtmise ja kaitse meetmed

Põgenike massiline sissevool, kes peamiselt on naised üksi või koos lastega, seab konflikti eest põgenevad inimesed silmitsi suurte ohtudega, mis on seotud inimkaubanduse, ebaseadusliku lapsendamise, seksuaalse ärakasutamise või siis vägistamisega. Selles kontekstis muutub kõige põhilisemate sotsiaalsete õiguste tagamine nii kohustuseks kui ka väljakutseks kõigile liikmesriikidele, kellel on kohustus kaitsta kõige haavatavamaid elanikkonnarühmi, eelkõige lapsi ja saatjata alaealisi, eakaid, puuetega inimesi ja romasid.

Sellega seoses on Euroopa solidaarsusplatvorm võtnud vastu inimkaubanduse vastu võitlemise kava. Selles nähakse Euroopa ja liikmesriikide tasandil ette suunised inimkaubanduse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, aga ka inimkaubanduse ohvrite tuvastamiseks, toetamiseks ja kaitsmiseks. Komisjon teatas 13. mail ka 1,5 miljoni euro eraldamisest eriprojektile, millega toetatakse ÜRO Rahvastikufondi (UNFPA) naiste ja tütarlaste abistamiseks Ukrainas seksuaal- ja reproduktiivtervise teenuste osutamise kaudu.

Siiski seisavad liikmesriigid endiselt silmitsi suurte väljakutsetega, et ennetada eelkõige naiste ja tütarlaste vastu suunatud ärakasutamise ja vägivalla riske ning nende vastu võidelda ning tagada seksuaalse vägivalla ja vägistamise ohvritele piisav arstiabi seksuaal- ja reproduktiivõiguste valdkonnas.

Euroopa Ülemkogu kinnitas oma viimasel erakorralisel kohtumisel 30. mail veel kord oma toetust Ukrainale ja otsusekindlust võtta vastu põgenikke ja tagada neile julgeolek, sealhulgas abistades naaberriike¹⁰.

Mis puudutab konkreetsemalt lapsi, siis kutsus Euroopa Komisjon juba 2022. aasta märtsis liikmesriike üles võtma oma riiklikes Euroopa lastegarantii rakendamise kavades arvesse Ukraina lapsed ja eriolukorda. Oma 9. juunil 2022 heaks kiidetud järel dustes ELi lapse õiguste strateegia kohta aetas nõukogu erilist rõhku konkreetsetele ohtudele ja meetmetele, mis on suunatud hädaolukorras või kriisiolukorras olevatele lastele.

Ukraina on kutsunud paljusid liikmesriike üles kirjutama alla koostöömemorandumile, mis käsitleb sõjalise tegevuse ja relvakonflikti ohvriks langenud ajutiselt ümberasustatud laste sotsiaalkaitset. Liikmesriigid kooskõlastasid oma reageerimist nii riiklikul tasandil Euroopa Komisjoni esitatud suuniste alusel kui ka täiendaval viisil liidu tasandil. Seetõttu on arutluse all nõukogu poliitilise seisukoha eelnõu, milles viidatakse eelkõige kohaldatavatele Euroopa ja rahvusvahelistele õigusaktidele, millega on võimalik tagada tõhus raamistik kõnealuste laste eest hoolitsemiseks. Eelkõige ergutab see dokument liikmesriike tugevdama laste huvides oma piiriülest koostööd ning pakkuma neile tasuta vajalikke teenuseid ja hooldust.

Pärast eelmises EPSCO nõukogus 14. märtsil toimunud arutelu teeb eesistujariik ettepaneku uueks arvamuste vahetuseks riiklikul tasandil algatatud erinevate tavade üle, mille eesmärk on kaitsta Ukraina põgenike sotsiaalseid õigusi ja soodustada nende täielikku integreerimist ühiskonda.

---

¹⁰ Dok 21/22.

Seoses sellega palutakse ministritel vastata järgmistele küsimustele.

- Milliseid konkreetseid meetmeid on teie riigis ajutise kaitse direktiiviga ette nähtud sotsiaalmeetmeid kohaldades võetud, et hõlbustada põgenike vastuvõtmist Ukrainast, eelkõige mis puudutab naisi ja lapsi?
- Kuidas edendada põgenike, eelkõige naiste integreerimist vastuvõtivate liikmesriikide tööturule ja soodustada põgenike sotsiaalsete õiguste kaitset?
- Milliseid muid algatusi võiks kavandada kõige haavatavamate põgenikerühmade sotsiaalse integratsiooni edendamiseks?